

De cara a la paret!

El *Diccionari de la literatura catalana* diu que Miquel Bach va editar el llibre *De cara a la paret*, de Francesc Trabal, l'any 2000. Com diu encertadament l'article dedicat a Trabal, el llibre és del 1985. Se'n van fer dues edicions, una per part de Quaderns Crema i la segona, de l'Ajuntament de Sabadell.

L'Arbó, descol·locat

L'índex del llibre *Crítica literària i debat religiós. Epistolari*, de Maurici Serrahima i Manuel de Pedrolo, publicat per Pagès Editors a cura de Josep Poca, entra l'escriptor Sebastià Juan Arbó pel segon cognom, Arbó.

Molts o pocs, tant fa

El protagonista d'*El cementiri de Praga*, es troba amb un amic que li diu, segons la versió Random House Mondadori-Carme Arenas, que després de Sedan "he participat en molts motins republicans", però "després he entès que aquests agitadors volen massa coses". No li diu pas que hagi participat en molts motins republicans, sinó en els primers ("primi moti republicani"), fins que s'ha desentès dels agitadors.

S'enganxen els dits

El gluten, va establir el DIEC1 i conforma el DIEC2, només és la "substància proteica del blat present a l'endosperma, que és formada per dues proteïnes, la glutenina i la gliadina, i que s'empra com a adhesiu i com a substitut del midó". Pompeu Fabra pensava, en canvi, que la paraula anomenava qualsevol substància adhesiva que podia servir per enganxar una cosa a una altra, no tan sols l'obtinguda del blat. També ho pensaven i ho pensen els responsables dels millors diccionaris, com l'Alcover-Moll, Enciclopèdia i el GD62. De totes maneres, tant el DIEC1 com el DIEC2 deixen que el derivat *glutinós* es deslliuri de l'exclusivitat del blat: "Viscós, adhesiu. *La llenega té el barret i el peu glutinosos.*"

El contraretrat de Salvador Dalí fet per la germana, Anna Maria, perd els secrets

Editorial Viena, a través de la col·lecció "La memòries dels dies", ha revelat els secrets que envoltaven el llibre *Salvador Dalí vist per la seva germana*, el polèmic text que Anna Maria Dalí (Figueres, 1908 - Cadaqués, 1989) va escriure per a recordar la vida familiar compartida al costat del seu germà, Salvador Dalí (Figueres, 1904-1989), amb la intenció de desmentir –molt indignada– el que l'artista havia explicat a la *Vida secreta de Salvador Dalí*, publicada el 1942, primer en anglès.

El llibre d'Anna Maria Dalí apareix traduït al castellà a l'editorial Juventud el 1949, després d'haver estat rebutjat per l'editor Joan Teixidor, de Destino, a causa del seu simplisme. Havia estat escrit en català. La versió original no apareix fins el 1988. L'interès de l'actual edició rau en els documents, inèdits o poc coneguts, inclosos –cartes i articles, especialment els dos de Josep Pla al diari *Informaciones*, de Madrid– però, sobretot, en el text introductori de Mariona Seguranyes, destinat a refer la història i la recepció del llibre, tant la pública com la del protagonista del llibre.

Com promet al lector la prologuista a la primera pàgina de la introducció, darrere de *Salvador Dalí vist per la seva germana* hi ha una història fascinant i extremadament complexa que a estones arriba a cotes d'autèntic serial televisiu. L'anàlisi de les circumstàncies que van arrossegar Anna Maria a elaborar aquestes memòries de joventut, i les conseqüències que van implicar, ens acosta a la complexa personalitat de Salvador Dalí, i també a la mentalitat d'un noia dolguda pel fet que el seu germà arribés a renegar de la seva família i caigués sota una doble influència nefasta, la dels surrealistes i la de Gala, la seva dona.

Influïda pel carca Manuel Brunet, Anna Maria Dalí afirma que el riu de la vida del seu germà, "tan ben canalitzat", mentre vivien ben agermanats, es "desvià" quan se'n va anar a París amb Buñuel. Llavors va començar a pintar coses estranyes, inexplicables, horriblement al·lucinants, malsons, és a dir, a fer tot allò que ha fet de Dalí el Dalí universal, el personatge immortalitzat –encara més– per Woody Allen a *Midnight in Paris*. Per a Anna Dalí, els surrealistes potser eren intel·ligents però eren d'una intel·ligència "perversa i destructiva", i per culpa d'aquesta "nefasta influència" va deixar d'estimar el paisatge de Cadaqués. És a dir, que, fet i fet, volia que el seu germà fos un pintor paisatgista convencional. Anna Maria Dalí tampoc no va veure que el seu germà barrejava realitat i ficció en la *Vida secreta* –Dalí hi reconeix que els records són falsos–, no va veure el joc retòric de l'escriptor i es va dedicar a desmentir molts dels fets exposats per l'artista a la seva autobiografia. Quan va aparèixer el llibre de Salvador Dalí, les relacions de la família amb el pintor ja feia temps que eren tibants, sense arribar a trencar-se. El pare l'havia desheretat per la inscripció "Parfois je crache par plaisir sur le portrait de ma mère", present en la composició *El sagrat cor*, exhibida a París el 1929, que Anna Maria va atribuir directament a Gala.

La tia, Catalina Domènech, el pare de Salvador, l'artista i Anna Maria, a Cadaqués, l'estiu del 1948.

Lluís Bonada